

актуальні проблеми, що, як наслідок, породжує необхідність внесення відповідних змін до таких норм.

Література

1. Всесвітній день психічного здоров'я. Міська дитяча поліклініка № 12: веб-сайт. URL: <https://12detpol.city.kharkov.ua/vsesvitnij-den-psyhichnogo-zdorovya/>

2. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: Постанова Пленуму Верховного суду України від 07 лют. 2003 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03#Text>

УДК 344.13(043.2)

Шепетько А.Л., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Майстро Д.М., асистент

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ ОСОБИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ, ЯКИЙ ВЧИНИВ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Дослідження кримінальних правопорушень у Збройних Силах України (далі – ЗС України) показало, що за 2020 р. кількість вчинених військових кримінальних правопорушень зросла до 4055, з них 87% – це тяжкі злочини. Дані вивчення вироків за 2014-2020 рр. щодо осіб, засуджених за військові кримінальні правопорушення, свідчать про те, що більша їх частина – це самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407 Кримінального кодексу України (далі – КК України)) – 68%; дезертирство (ст. 408 КК України) – 14% [1], навіть з огляду на те, що з 2014 року спостерігається тенденція до зростання кількості вчинених кримінальних правопорушень у ЗС України, наразі можна побачити недостатній рівень досліджень кримінологічної характеристики особистості злочинця.

Насамперед, варто зазначити, що в кримінологічній літературі існують різні визначення поняття «особистість злочинця». А.Ф. Зелінський зазначав, що особистість злочинця – це сукупність соціально-демографічних, психологічних та моральних характеристик, які тією чи іншою мірою типово притаманні людям, винним у злочинній діяльності [2, с. 57]. Поняття особистості злочинця відображає її соціальну сутність, складний комплекс властивостей, зв'язків, відносин, що характеризують цю особистість, її моральний та духовний світ, який разом із соціальними умовами, з психологічними особливостями тією чи іншою мірою вплинув на вчинення кримінального правопорушення.

Особистість злочинця відіграє в кримінології виключно важливу роль механізму наукового пізнання тих, хто вчинив кримінальне правопорушення, оскільки особистість злочинця виступає галуззю кримінологічних знань, об'єктом кримінологічного дослідження, без якого існування кримінології є неможливим, адже з його допомогою може бути вирішено головне завдання кримінології – пояснення злочинності [3, с. 164]. У момент вчинення кримінального правопорушення проблематично визначити особистість злочинця і, відповідно, складно її дослідити, але на даному етапі розвитку кримінології одним із найпопулярніших методів дослідження особистості злочинця є його вивчення шляхом побудови кримінологічного портрета, який розкриває індивідуальність особи.

На думку І.М. Мацкевича, під кримінологічним портретом злочинця в кримінологічній науці необхідно розуміти описовий процес створення штучного образу конкретної людини із застосуванням соціологічних, психологічних і кримінологічних прийомів та способів для встановлення об'єктивних індивідуальних рис злочинця, який досліджується, з метою розроблення конкретних індивідуальних, групових або загальносоціальних профілактичних заходів [3, с. 165].

Особа злочинця містить певну кількість різних ознак, властивостей, рис, особливостей. Для побудови кримінологічного портрета особистості військовослужбовця, який вчинив кримінальні правопорушення в ЗС України, використаю окремі з них, а саме соціально-демографічні. Соціально-демографічні ознаки особистості злочинця «... містять відомості про стать, вік, рівень освіти, рід занять, стаж роботи, сімейний стан, місце проживання та інші дані про соціальний статус осіб». Вивчення таких ознак допомагає визначити найбільш важливі напрями профілактичної роботи, зокрема серед тих груп населення, представники яких найчастіше вчиняють відповідні правопорушення [4, с. 53].

Стать. У період 2013-2020 рр. жінки становили близько 13% від загальної чисельності ЗС України, відповідно чоловіки – приблизно 87%. Що стосується правопорушень в ЗС України, то здебільшого вони вчинялися особами чоловічої статі – 72% випадків від загальної кількості.

Вік. Найбільш криміногенною при вчиненні правопорушень у ЗС України виявилася група осіб віком від 18-54 років, а саме частку 43% складають особи віком 18-28 років, 35% – 29-39 років, 20% – 40-54 роки.

Освіта. Вчені дослідили, що найбільше таких правопорушень було вчинено особами, які мають високий рівень військової освіти (повна та базова вища освіта – 61, 2%).

Стаж роботи. За статистичними даними, наданими Державною судовою адміністрацією України, відносно кількості засуджених військовослужбовців за видом звання, встановлено, що близько половини з них припадає на рядовий склад, четверта частина – на сержантський і

старшинський склад, приблизно 15% – на молодший офіцерський і 10% – на старший офіцерський.

Сімейний стан. У відповідності до наведених даних, значна частина засуджених військовослужбовців не перебували у шлюбі (87, 2%), а ті, які перебували, після засудження, їх сім'ї, як правило, розпадалися.

Місце вчинення. Найбільшу кількість кримінальних правопорушень, вчинених у ЗС України за 2014-2020рр. зареєстровано військовою прокуратурою Центрального, Південного регіонів України, найменшу – прокуратурою Західного регіону України. Зокрема, за даними наукових досліджень найчастіше такі кримінальні правопорушення вчиняють в Одеській, Київській, Чернігівській, Черкаській, Херсонській, Миколаївській та Харківській областях [1].

Створення такого кримінологічного портрета та аналіз соціально-демографічних характеристик особистості злочинця, який вчинив кримінальне правопорушення у ЗС України має важливе значення для вироблення заходів протидії, що пов'язані з тим, які групи осіб найчастіше вчиняють злочини зазначеної категорії.

Література

1. Дмитренко Н.А. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у Збройних Силах України: дис. ... доктора філософії. Херсон, Одеса, 2020. 230 с. URL: http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/Disertatsiya_Dmitrenko-20.07.pdf

2. Зелінський А.Ф. Кримінологія: курс лекцій. Харків: Прапор, 1996. 260 с.

3. Фіалка М.І. Кримінологічна характеристика та кримінологічний портрет особистості злочинця: сутність і співвідношення понять. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2019. № 2 (21). С. 162-171.

4. Загинець З. Кримінологічний портрет злочинця, який вчинив злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 1. С. 51-57.

УДК 343.32-053.215(043.2)

Штанько А.А., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Майстро Д.М., асистент

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВТЯГНЕННЯ ДІТЕЙ ДО УЧАСТІ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ

На сучасному етапі розвитку людства на міжнародному рівні встановлюються принципи поваги до основних прав і свобод людини, але,